

Enhed
Familier

Sagsnr.
2018 - 3499

Doknr.
622797

Dato
02-01-2019

Kommenteret høringsnotat

over

Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Forældremyndighed, barnets bopæl og samvær for forældre der er dømt for visse former for kriminalitet af grovere karakter)

1. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 20. september 2018 til den 19. oktober 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Advokatrådet, Amnesty International, Ankestyrelsen, Barnets Tarv Nu, Byretterne, Børn og Familier, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Danner, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det grønlandske Departement for Sociale Anliggender og Justitsvæsenet, Digitaliseringsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandforening, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre, Foreningen Mor, ForældreLANDSforeningen FBU, Godfar, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kriminalregisteret, Kvinderådet, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Landsforeningen Børn og Samvær, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Landsforeningen for børn og forældre, Mandecentret, Mødrehjælpen, Red Barnet, Rigsombudsmanden i Grønland, Statsforvaltningen, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Unicef Danmark, Vestre Landsret, VIVE og Østre Landsret.

Børne- og Socialministeriet har modtaget høringssvar fra følgende:

Ankestyrelsen, Børnerådet, Datatilsynet, Det grønlandske departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet, KL, Mødrehjælpen, Rigsombudsmanden i Grønland, Statsforvaltningen, Vestre Landsret, VIVE og Østre Landsret.

Børne- og Socialministeriet har endvidere den 30. november 2018 modtaget høringssvar fra Den Danske Dommerforening, den 3. december 2018 fra Institut for Menneskerettigheder og den 4. december 2018 fra Amnesty International.

Børne- og Socialministeriet har desuden modtaget høringssvar fra følgende, som ikke er opført på høringslisten:

Lev uden vold.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

2. Høringssvarene

Ankestyrelsen, Den Danske Dommerforening, Det grønlandske departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet, Rigsombudsmanden i Grønland og Statsforvaltningen har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Vestre Landsret og Østre Landsret har ikke ønsket at udtale sig om lovforslaget.

2.1. Generelle bemærkninger

Amnesty International er som udgangspunkt positive over for lovforslaget, men finder ikke, at det er vidtgående nok, idet også domme for simpel vold bør omfattes af lovforslaget. Amnesty International finder ligeledes, at domme for psykisk vold bør omfattes. Endvidere bemærker Amnesty International, at Familieretshuset bør have mulighed for at indhente oplysninger fra Kriminalregisteret uden den pågældende parts samtykke.

Børnerådet hilser forslaget velkomment.

Datatilsynet ønsker en specifikation af, hvad hjemlen er til Familieretshusets indhentning af oplysninger fra Kriminalregisteret, idet den i lovforslaget beskrevne ændring af bekendtgørelsen om behandling af oplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret) kun giver hjemmel til, at Kriminalregisteret kan videregive oplysningerne. Datatilsynet anmoder endvidere ministeriet overveje, hvorvidt et samtykke fra parten vil leve op til kravene om samtykke efter databeskyttelsesforordningen, idet manglende samtykke vil kunne have betydning for Familieretshusets behandling af sagen.

Institut for Menneskerettigheder rejser en række konventionsretlige betænkeligheder vedrørende overholdelsen af retten til privat- og familieliv i den europæiske menneskerettighedskonvention og forbuddet mod diskrimination i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

KL er positiv over for, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse sættes over andre hensyn, herunder over hensynet til en forælder der har begået alvorlig personfarlig kriminalitet.

Lev uden vold er positiv over for lovforslaget, men finder, at også forældre, der er idømt en betinget fængselsstraf for alvorlig personfarlig kriminalitet, bør omfattes af lovforslaget.

Mødrehjælpen støtter forslaget. Organisationen peger dog på, at det er problematisk, at forslaget kun finder anvendelse, når der er en konflikt mellem parterne og ikke for aftaler, der indgås mellem forældrene. Mødrehjælpen anerkender de praktiske udfordringer i at lade forslaget omfatte frivillige aftaler, idet myndighederne i mange tilfælde ikke kender til aftalerne. Mødrehjælpen peger dog på, at myndighederne er inddraget i en lang række aftaler i en rådgivende eller mæglende rolle. På den anden side bemærker Mødrehjælpen, at kommunerne med forslaget til Familieretshusloven gives en initiativret i sager efter forældreansvarsloven.

VIVE kan på baggrund af erfaringerne med forældreansvarsloven og viden om den skadelige virkning, som vold kan have for børn, tilslutte sig forslaget. Det bemærkes videre, at den foreslåede bestemmelse vil kunne skærpe bevidstheden om, at et barn skal beskyttes fra et opvækstmiljø, hvor der kan være begrundet risiko for, at barnet udsættes eller eksponeres for vold eller andre overgreb. VIVE opfordrer til, at såfremt Justitsministeriet fremsætter forslag om ændring af straffeloven til kriminalisering af psykisk vold, bør også grov psykisk vold omfattes af forslaget. VIVE efterlyser oplysninger om retstilstanden i sammenlignelige lande og et estimat for antallet af sager.

Børne- og Socialministeriets bemærkninger

Ministeriet har på baggrund af bemærkningerne fra Amnesty International og Datatilsynet indsat en udtrykkelig hjemmel i lovforslaget til, at Familieretshuset kan indhente oplysninger fra Kriminalregisteret om en forælder uden dennes samtykke. Ændringen er foretaget dels for at leve op til de databeskyttelsesretlige krav for indhentning af oplysning, dels for at sikre at oplysningen i sagen af, hvad der er bedst for barnet, ikke kan forhindres af en forælders manglende samtykke til indhentning af oplysninger fra Kriminalregisteret.

Ministeriet skal til forslaget fra Lev uden Vold om at udvide forslaget til også at omfatte forældre, der er idømt en betinget fængselsstraf, og til Amnesty Internationals forslag om at udvide forslaget til at omfatte forældre, der er dømt for simpel vold, bemærke, at det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at lovforslaget er begrundet i, at der efter ministeriets opfattelse ikke må opstå tvivl om muligheden for at beskytte et barn og forpligtelsen til at sætte barnets bedste højest i sager efter forældreansvarsloven, når en forælder er idømt ubetinget fængsel for de i bestemmelsen anførte former for kriminalitet, der er af grovere karakter. Det fremgår videre, at formodningen alene bør finde anvendelse, hvis forholdet har haft en så alvorlig karakter, at forælderen er idømt ubetinget fængselsstraf eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven.

Ministeriet skal endvidere i forlængelse heraf bemærke, at en betinget fængselsstraf eller en straf for simpel vold vil indgå i den samlede vurdering af barnets bedste efter § 4 i forældreansvarsloven. Med ændringen af § 4 i forældreansvarsloven med lov nr. 1711 af 27. december 2018, der træder i kraft den 1. april 2019, er Familieretshuset og familieretten forpligtet til i afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær at have fokus på, at afgørelsen skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold og anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder mod at være vidne til vold.

Til forslaget fra Amnesty International vedrørende psykisk vold skal ministeriet bemærke, at et lovforslag om kriminalisering af psykisk vold ikke er fremsat for Folketinget. Såfremt der er eller har været psykisk vold i forholdet mellem to forældre, vil det indgå i den samlede vurdering af barnets bedste efter § 4 i forældreansvarsloven, når der træffes en afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Som beskrevet umiddelbart ovenfor skærpes beskyttelsen af barnet mod blandt andet vold fra den 1. april 2019, når lov nr. 1711 af 27. december 2018 træder i kraft.

Ministeriet finder ikke, at bemærkningerne fra Institut for Menneskerettigheder giver anledning til ændringer af lovforslaget. Det er for ministeriet afgørende, at lovforslaget er begrundet i hensynet til at beskytte barnet mod vold og overgreb, herunder seksuelle overgreb. Det er endvidere afgørende, at hensynet til barnet og alene hensynet til barnet på baggrund af en konkret vurdering kan begrunde, at der, uanset at en forælder har begået kriminalitet omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 4 a i forældreansvarsloven, træffes afgørelse om, at forælderen har del i forældremyndighed, at barnet har bopæl hos forælderen, eller at der fastsættes samvær. Barnets interesse i at bevare kontakten til den pågældende forælder vil kunne indgå i denne vurdering af, hvad der er barnets bedste. Ministeriet kan endvidere oplyse, at den foreslåede bestemmelse i § 4 a i forældreansvarsloven naturligvis vil blive fortolket og anvendt i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder den europæiske menneskerettighedskonvention og FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

Ministeriet skal til Mødrehjælpens overvejelser vedrørende aftaler mellem forældrene bemærke, at myndighederne skal tage udgangspunkt i barnets bedste, når der ydes støtte gennem konflikthåndtering eller mægling. Dette understreges med § 1 i lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset, der træder i kraft den 1. april 2019. Efter denne bestemmelse skal Familieretshuset

sætte barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse i første række. Dette gælder også, når Familieretshuset yder konflikthåndtering og mægling med henblik på, at forældrene bliver enige om en aftale om forældreansvar, barnets bopæl eller samvær. Ministeriet skal endvidere bemærke, at det fremgår af forarbejderne til Familieretshusloven, at hvis forældre ønsker at anmelde en aftale efter forældreansvarsloven til Familieretshuset, og den indledende screening viser tegn på bekymrende forhold, skal Familieretshuset visitere sagen til behandling som en § 7-sag, dvs. som en kompleks sag, der behandles tværfagligt. Formålet er at sikre, at der er reel enighed mellem forældrene om aftalen. Det fremgår af forarbejderne, at bekymrende forhold f.eks. kan være tegn på, at der er eller har været vold, herunder psykisk vold, i forholdet mellem parterne eller over for barnet.

Ministeriet kan til VIVE's bemærkning om retstilstanden i andre lande oplyse, at den familieretlige lovgivning hverken i Norge eller Sverige indeholder bestemmelser svarende til lovforslaget. I begge lande skal familieretlige afgørelser om forældreansvar, barnets bopæl og samvær træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, og i denne vurdering kan indgå en forælders dom for de i lovforslaget anførte former for kriminalitet.

Ministeriet kan endvidere til VIVE's bemærkninger oplyse, at der ikke foreligger oplysninger om, i hvor mange sager den i lovforslaget foreslåede bestemmelse forventes at finde anvendelse.

2.2. Den foreslåede bestemmelse om, at der uanset forælders dom kan fastsættes samvær m.v., hvis det er til barnets bedste

Børnerådet hilser forslaget velkomment og hæfter sig særligt ved formuleringen om, at afgørelser om forældremyndighed, bopæl og samvær, når en forælder er dømt for alvorlig personfarlig kriminalitet træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Udfoldelsen af begrebet barnets bedste i de almindelige bemærkninger er i den forbindelse fornuftig. Børnerådet anbefaler en uddybning af beskrivelsen af alvorligt misbrug og alvorlig psykisk lidelse på side 19 i de almindelige bemærkninger.

Mødrehjælpen er enig i forslaget om, at der ved afgørelser af familieretlig karakter foretages en konkret og dybdegående vurdering af barnets bedste, således at barnet ikke fratages en relation til forælderen, som barnet ønsker, og hvor forælders tidligere domme ikke har relevans for relationen til barnet. Mødrehjælpen peger i denne forbindelse på, at tidsperspektivet som beskrevet i lovforslaget kan være af betydning.

VIVE finder, at ministeriets overvejelser over modificerende omstændigheder er afbalancerede, og er enig i, at der kan være situationer, hvor det efter et konkret skøn af hensyn til barnet er bedst, at der fortsat er kontakt eller omgang med en forælder.

Børne- og Socialministeriet

Ministeriet skal til Børnerådets bemærkning oplyse, at den passage, som Børnerådet henviser til i de almindelige bemærkninger, er en beskrivelse af gældende ret efter § 11 i forældreansvarsloven om ophævelse af fælles forældremyndighed. Lovforslaget indeholder ikke ændringer af lovgivningen vedrørende ophævelse af fælles forældremyndighed i tilfælde, hvor en forælder ikke er dømt for de i lovforslaget anførte former for kriminalitet.